

פרק ב' : ניהול כוח האדם

1. כללי

- 1.1 הכשרתם האקדמית והמעשית של הפסיכולוגים החינוכיים מקנה להם את היכולת המקצועית לספק שירותים פסיכולוגיים הכוללים: הערכה, התערבות, מניעה, קידום בריאות ופיתוח תכניות לטובת הציבור הצורך שירותים אלו.
- 1.2 בשירות הפסיכולוגי מועסקים 45 עובדים, מהם 43 פסיכולוגים בהיקפי משרות המסתכמים ב-25 משרות מלאות ו-2 מזכירות בהיקף של משרה וחצי.
- 1.3 כול העובדים המועסקים בשירות הפסיכולוגי חינוכי הינם עובדי העירייה.

2. מבנה ארגוני

- 2.1 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי עומדת בראש היחידה ולה סגנית אחת.
- 2.2 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי מסרה לביקורת כי קיימת פסיכולוגית מומחית בכירה נוספת המועסקת במשרה מלאה, שבפועל מבצעת משימות ניהול רבות ומן הראוי היה למנות גם אותה כסגנית.
- 2.3 יש לציין כי לאור הגידול הניכר בהיקף הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי בשנים האחרונות, הבא לידי ביטוי גם בגידול היקף משרות הפסיכולוגים, ניתן לומר כי היקף המשרות המנהליות אינו מהווה מענה הולם לצרכים.
- 2.4 עם זאת, התרשמה הביקורת מגישתה של מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בחלוקת סמכויות ואחריות לפסיכולוגים והגדרתם כרכזים בתחומים מוגדרים, ובכך העצמתם כבעלי תפקידים בשירות הפסיכולוגי חינוכי.
- 2.5 להלן פירוט תחומי הפעילות של רכזים אלו:
 - 2.5.1 רכזת גני החינוך המיוחד.
 - 2.5.2 רכזת החינוך המיוחד והשירות הפסיכולוגי המורחב.
 - 2.5.3 רכזת ועדות השמה – בתי ספר על יסודיים.
 - 2.5.4 רכזת ועדות השמה – הגיל הרך ועודות השילוב.
 - 2.5.5 רכזת טיפול פרטני ומערכת – פגיעות מיניות.
 - 2.5.6 רכזת פניות לפסיכיאטר.
 - 2.5.7 רכזת תכנית צבעים – 2 פסיכולוגיות.
 - 2.5.8 רכזת התערבויות בחירום.
 - 2.5.9 רכזת התוכנית הארצית למניעת אובדנות.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

2.5.10 רכזת ומדריכת פרקטיקום לסטודנטים.

2.5.11 אחראית השירות הפסיכולוגי החינוכי לגני הטרומ חובה.

2.6 כול אחת מהרכוזות הללו פועלת גם במוסדות החינוך הנמצאים תחת אחריותה, בהתאם לפריסה ולשיבוץ במוסדות החינוך שנערכו לכלל הפסיכולוגים, ובנוסף, מרכזות את תחום אחריותה כמפורט לעיל.

3. היקפי המשרות

3.1 מרבית הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי מועסקים בהיקפי משרה, הנמוכים ממשרה מלאה – 100%.

3.2 להלן התפלגות מספר הפסיכולוגים לפי אחוזי משרה:

3.2.1 שני פסיכולוגים בלבד מועסקים בהיקף של 100% משרה (מנהלת השירות הפסיכולוגי החינוכי ורכזת החינוך המיוחד והשירות הפסיכולוגי המורחב).

3.2.2 פסיכולוג אחד מועסק בהיקף של 80% משרה.

3.2.3 3 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 75% משרה.

3.2.4 2 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 70% משרה.

3.2.5 3 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 65% משרה.

3.2.6 5 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 60% משרה.

3.2.7 27 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 50% משרה.

3.3 סך כול היקפי משרות הפסיכולוגים מסתכם ב- 25 משרות מלאות, עליהם מקבלת העירייה מימון ממשרד החינוך בשיעור של 68%.

3.4 להלן התפלגות מספר המזכירות לפי אחוזי משרה:

3.4.1 מזכירה אחת בהיקף של 100% משרה.

3.4.2 מזכירה שנייה בהיקף של 50% משרה.

3.5 מהנתונים על היקפי המשרות בהם מועסקים הפסיכולוגים עולה כי 27 מתוך 43 פסיכולוגים, קרי, למעלה מ-60%, מועסקים ב-50% משרה בלבד.

3.6 קיים גרעין יציב של פסיכולוגים מומחים ומתמחים בשירות הפסיכולוגי חינוכי, אולם, יש לציין כי באופן יחסי קיימות יציאות לחופשת לידה רבות של הפסיכולוגיות המועסקות בשירות הפסיכולוגי חינוכי בשל העובדה כי מדובר בכוח אדם צעיר. לדוגמה, מחודש מאי 2016 ועד חודש מאי 2017, נספרו 14 חופשות לידה שהתקיימו ושצפויות להתקיים. תופעות אלו מחייבות היערכות מחודשת של השירות הפסיכולוגי חינוכי לקליטת כוח אדם והכשרתו.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

3.7 יש לציין כי חלק מהפסיכולוגים המתקבלים לעבודה בשירות הפסיכולוגי חינוכי אינם מיומנים ולוקח זמן להכשירם.

4. מזכירות השירות הפסיכולוגי

4.1 צוות המזכירות בשירות הפסיכולוגי חינוכי מונה שתי מזכירות בלבד, האחת בהיקף של 100% משרה, והשנייה בהיקף של 50% משרה.

4.2 למרות הגידול בהיקף הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי ובמספר הפסיכולוגים המועסקים בשירות, תקן עובדי המזכירות נשאר ללא שינוי, ואינו תואם את הצרכים.

4.3 מזכירות השירות הפסיכולוגי חינוכי נותנות מענה אדמיניסטרטיבי לכלל הפסיכולוגים. עליהן להשיב לשיחות הטלפון הרבות המגיעות הן מגורמים שאיתם עובד השירות הפסיכולוגי חינוכי (העירייה – אגף החינוך ואגף הרווחה, משרד החינוך, מנהלי מוסדות חינוך, צוותי הוראה, הורים ועוד), והן מציבור הלקוחות. עליהן להעניק שירות לציבור המגיע לשירות הפסיכולוגי חינוכי אם בתיאום מראש ואם לא, לנהל את גביית הכספים המתקבלים עבור השירות הפסיכולוגי המורחב, לטפל בדואר הנכנס והיוצא, ובנוסף לתייק ולתעד מסמכים של המטופלים.

4.4 יש לציין כי הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי מתפרשת על כול ימות השבוע (כולל יום שישי), ובנוסף, מסתיימת בשעות הערב. אי לכך, חלק ניכר מהפעילות מתקיימת ללא נוכחות של מזכירה.

5. תקנים למשרות הפסיכולוגים

5.1 משרד החינוך מקצה תקנים לפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי ומממן 68% מעלות כול תקן שהוקצה על ידו.

5.2 המפתח להקצאת התקנים מתייחס למספר התלמידים הלומדים במסגרות החינוך בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד על פי שכבות גיל וסוגי המסגרות.

5.3 הקצאת תקני הפסיכולוגים על פי מדיניות משרד החינוך היא לגילאי 5-15 לתלמידים במסגרות החינוך הרגיל ולגילאי 3-21 לתלמידים בחינוך המיוחד, זאת למרות השאיפה המקצועית לספק שירותים מגיל 3 שנים עד גיל 18 שנים.

5.4 על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך תש"ע 8 (א) "מתווה השירות הפסיכולוגי- חינוכי", מתאריך 7.4.2010, מפתח הקצאת התקנים לשפ"חים ע"י משרד החינוך הוא:

5.4.1 תקן אחד ל- 500 ילדים בגיל הגן וכיתות א' (3-6).

5.4.2 תקן אחד ל- 1,000 תלמידים בכיתות ב' - י"ב.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 5.4.3 תקן אחד ל- 300 תלמידים בחינוך המיוחד (כולל: בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות חינוך מיוחד במסגרות חינוך רגילות, גני ילדים של החינוך המיוחד ותלמידים זכאי שילוב הלומדים בחינוך הרגיל בבתי הספר ובגני הילדים).
- 5.5 על פי משרד החינוך, המפתח הנ"ל מאפשר עבודה פסיכולוגית מיטבית ונקבע על בסיס השקלול של הממדים הבאים:
- 5.5.1 יחס סביר בין צורכי האוכלוסייה ובין המשאבים הציבוריים.
- 5.5.2 הבחנה בין צורכי החינוך הרגיל והחינוך המיוחד.
- 5.5.3 צרכים התפתחותיים שונים ברצף הגיל.
- 5.6 בהמשך לקביעת מפתח הקצאת התקנים הנ"ל, קובע משרד החינוך: "ידוע כי קיים פער בין הגדרת התקן לבין צורכי השדה. כל הקצאה חדשה של תקנים תשאף לתיקוני פערים במידת האפשר. בשלב זה ישמש מפתח התקינה כמפתח עבודה מומלץ בכפיפות למגבלות התקציב".
- 5.7 בסמכותו ובאחריותו של הפסיכולוג הראשי ו/או המחוזי להפעיל שיקול דעת בעת הקצאת התקנים ולתת עדיפות זמנית לאוכלוסיות ולקהילות בסיכון או במשבר (כגון: עולים חדשים ובעלי מצוקות חירום ביטחוני או מצוקות כלכליות ועוד).
- 5.8 הביקורת סבורה כי על-פי המאפיינים בבת ים (אחוז גבוה של העולים החדשים מקרב האוכלוסייה, אוכלוסייה במצב סוציו אקונומי נמוך ועוד), יש מקום להגדלת התקן המומלץ.

6. אחוז הכיסוי של מתן שירותי הפסיכולוגיה החינוכית בעיר

- 6.1 כאמור לעיל, מצבת הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מונה 43 פסיכולוגים, כולל מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בהיקף של 25 משרות. בשנת הלימודים תשע"ז גדל מספרם ל-26.1 משרות.
- 6.2 הביקורת בחנה מהו אחוז הכיסוי של מתן שירותי הפסיכולוגיה החינוכית בבת ים, וזאת בהתבסס על מצבת הילדים/התלמידים בכול אחת ממסגרות הלימוד השונות, התקינה הנדרשת/המומלצת בכול מסגרת, ומספר משרות הפסיכולוגים בפועל.
- 6.3 לשם כך, ריכזה הביקורת את הנתונים הרלוונטיים מאגף החינוך ומהשירות הפסיכולוגי חינוכי לפי שנות הלימודים, והציגה אותם בטבלאות הבאות.

חישוב התקנים

6.4 הביקורת בדקה את מספר התקנים של משרד החינוך האמורים להיות בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים, בהתאם למפתח התקינה המפורט לעיל. להלן בטבלאות:

שנת תשע"ד

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.65	3,324	ילדי גנים
2,49	1,246	כיתות א'
9.14	4,570	סה"כ
6.68	6,687	כיתות ב' - ו'
6.61	6,618	כיתות ז'-י"ב
13.30	13,305	סה"כ
0.93	279	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.84	253	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.01	305	כיתות ז'-י"ב - חינוך מיוחד
2.79	837	סה"כ
25.23	18,712	סה"כ כללי

שנת תשע"ה

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.84	3,421	ילדי גנים
2.62	1,311	כיתות א'
9.46	4,732	סה"כ
6.63	6,634	כיתות ב' - ו'
6.73	6,734	כיתות ז'-י"ב
13.36	13,368	סה"כ
1.05	315	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.87	261	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.19	357	כיתות ז'-י"ב - חינוך מיוחד
3.11	933	סה"כ
25.93	19,033	סה"כ כללי

שנת תשע"ו

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.63	3,316	ילדי גנים
2.52	1,261	כיתות א'
9.15	4,577	סה"כ
5.94	5,946	כיתות ב' – ו'
6.70	6,707	כיתות ז'-יב'
12.65	12,653	סה"כ
1.10	332	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.95	286	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.02	307	כיתות ז'-י"ב- חינוך מיוחד
3.08	925	סה"כ
24.88	18,155	סה"כ כללי

הערה : המספרים בטבלאות כוללים את ילדי השילוב.

6.5 הנתונים בטבלאות משקפים תמונה יחסית דומה בשלוש השנים שנבדקו בנוגע למספר התקנים שאמורים להיות בשירות הפסיכולוגי חינוכי. הפער הקיים בין השנים תשע"ה ותשע"ו מסתכם במשרה אחת פחות.

6.6 חישוב "אחוז הכיסוי" מתבצע על ידי חלוקת סך משרות הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי חינוכי במספר התקנים המחושב בהתאם למפתח התקינה של משרד החינוך, כפול מאה.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

6.7 על פי הנתונים המוצגים בטבלה לעיל, התקן לשנת הלימודים תשע"ו היה אמור להסתכם ב- 25 משרות, ובפועל קיימות 25 משרות, כך שלכאורה לא קיים פער בין התקן שהשירות הפסיכולוגי אמור לקבל על פי נתוני הילדים/התלמידים הלומדים בבת ים ובין התקן שמשרד החינוך אישר.

6.8 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי הציגה בפני הביקורת מסמך מעודכן לשנת תשע"ו של משרד החינוך לפיו, מספרי הילדים/התלמידים הלומדים בבת ים גבוהים יותר מהנתונים שריכזה הביקורת מאגף החינוך, ולכן התקן המגיע על פי נתוני משרד החינוך מסתכם ב- 28.44 משרות. בפועל אישר משרד החינוך 26 משרות בלבד, כך שהשירות הפסיכולוגי חינוכי פועל ב- 89% בלבד מהתקינה שמגיעה לו.

6.9 להלן הנתונים המספריים על התלמידים הלומדים בבת ים כפי שהוצגו על ידי משרד החינוך לשנת תשע"ו, נכון לחודש מאי 2016:

מספרם	אוכלוסיית הילדים/התלמידים
5,455	חינוך רגיל- ילדי הגנים וכיתות א'
14,516	חינוך רגיל - תלמידי כיתות ב'-י"ב
190	חינוך מיוחד - ילדי גן
713	חינוך מיוחד - כיתות א'-י"ד

6.10 אכן, על פי נתונים אלו תקן הפסיכולוגים הרצוי הוא 28.44.

6.11 תקציבי העירייה לשירות הפסיכולוגי

6.12 בנוסף לתקנים של הפסיכולוגים, המאושרים על ידי משרד החינוך (שפ"י), קיימים תקציבי עירייה נוספים ממקורותיה או/ו ממקורות חיצוניים (עמותות וקרנות), המממנים את פעילותם של הפסיכולוגים, הן בדרך של שעות פסיכולוג למוסדות החינוך שאין בהם פסיכולוג, כגון: חטיבות עליונות בבתי הספר העל יסודיים, והן בדרך של מימון פעולות המבוצעות על ידי הפסיכולוגים, כגון: הערכות ואבחונים, הדרכה בקבוצות ועוד.

6.13 תוספות תקציביות אלו באות לידי ביטוי בתשלומי שכר שעתיים באמצעות השירות הפסיכולוגי המשלים (ראה פירוט בפרק ד').

6.14 להלן פירוט התוספות התקציביות:

6.14.1 תלמידי בתי הספר העל יסודיים הלומדים בכיתות י'-י"ב

סך התקציב בא לידי ביטוי בחמש שעות שבועיות לכול בית ספר, המשולמות כשכר עבודה (100 ש"ח לשעת עבודה), והממומנות מתקציב "פרויקטים עירוניים". עם זאת, נעשתה חלוקה בלתי שיוויונית בין בתי הספר לפי שיקול דעתו של סמנכ"ל קהילה.

6.14.2 פרויקט "צבעים"

סך התקציב בא לידי ביטוי בתשלום שעות טיפול לילד ולמשפחתו/ליווי למנהלת הגן, המשולמות כשכר עבודה (220 ש"ח לשעת עבודה) והממומנות מתקציב "פרויקטים עירוניים". סך הכול 20 שעות לילד ולמשפחתו. בשנת תשע"ו השתתפו כ-20 משפחות בתכנית זו.

אבחון לתלמידי כיתות ו' הלומדים בחינוך המיוחד

סך התקציב בא לידי ביטוי בעריכת אבחונים לתלמידים בתקציב כולל של 40,000 ש"ח, המשולמים על פי תעריף של 850 ש"ח לאבחון, והממומנים מתקציב "פרויקטים עירוניים". תעריף זה נמוך מתעריפי השירות הפסיכולוגי המורחב על מנת לבצע כמה שיותר אבחונים במסגרת תקציבית זו.

הנחיית קבוצות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של 14,000 ש"ח לקבוצה (שכר לשני פסיכולוגים מנחים), ובסך הכול בשנת 2014 פעלו 5 קבוצות למשך 12 מפגשים. תקציב זה מסתמך על תקציב משרד החינוך לנושא זה. בנוסף, נערכו קבוצות בבתי הספר במימון העירייה מתקציב "פרויקטים עירוניים". בשנת הלימודים תשע"ה פעלו קבוצות אלו במימון התכנית הלאומית.

6.14.3 בית הספר מסילות לחינוך מיוחד

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של 3 שעות שבועיות לפסיכולוג. זאת, עקב כניסת העמותה לילדים בסיכון לבית ספר זה בשנה האחרונה, ולמעשה, היעדר צורך מובחן בפסיכולוג מהשירות הפסיכולוגי חינוכי. אולם, לאור דרישת המערכת למתן שירות פסיכולוגי בכול זאת, אושרו שעות אלו.

6.14.4 התאמת דרכי טיפול

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של ילדים שעניינם נדון באגף הרווחה (ועדות החלטה) ויש צורך בהערכה/אבחון בתהליך זה.

6.14.5 התאמת דרכי אבחנות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של ילדים שהוריהם אינם מסוגלים לממן את עלות ההערכה/אבחון בשל מצבם הסוציו אקונומי. ההחלטות מתקבלות במסגרת ועדת ההנחות של אגף החינוך.

6.14.6 פרויקט ויצמן

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון אבחונים וטיפולים לילדים הלומדים במסגרת פרויקט ויצמן (כספי תרומה מיוחדת).

6.14.7 פרויקט מעגן

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של שעות פסיכולוג בגני הילדים בשכבת גיל שלוש-ארבע (קדם חובה). המימון נשען על תקציב התכנית הלאומית לנושא זה.

6.14.8 פגיעות מיניות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון טיפולים באמצעות פסיכולוג לילדים שהוועדה המקצועית העירונית מצאה אותם מתאימים. המימון נשען על תקציב משרד החינוך לנושא זה.

6.14.9 טיפולים

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של טיפולים לילדים במקרים מיוחדים/אירועים חריגים/חירום.

7. חלוקת שעות העבודה לתחומי עיסוק

7.1 הפעלת השירות הפסיכולוגי חינוכי כוללת את שני הרכיבים הבאים :

7.1.1 מתן שירות למוסדות החינוך (לפי תכנית העבודה ועל בסיס רמת השירות).

7.1.2 ניהול השירות הפסיכולוגי חינוכי, השתתפות בישיבות צוות ובמשימות השירות הפסיכולוגי חינוכי, הדרכה והתמקצעות, פעולות ייחודיות ברמה יישובית ופעילות אדמיניסטרטיבית.

7.2 הביקורת סבורה כי לצורך רכיב הניהול, על מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי להקצות כ- 20% מסך שעות התקן הכלליות של השירות הפסיכולוגי חינוכי לניהול, להפעלה ולפיתוח מקצועי של כלל סגל השירות הפסיכולוגי חינוכי, ובכלל זה הכשרת המתמחים.

7.3 השירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים הינו באופן יחסי גדול מאוד, הן מבחינת היקפי הפעילות והן מבחינת היקף כוח האדם, ולפיכך יש צורך כאמור לעיל בתיגבור השדרה הניהולית, וקיים צורך בשעות ניהול.

8. הדרכה - התמחות בפסיכולוגיה חינוכית

8.1 השירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מהווה "מוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה חינוכית" כאשר הוא מוכר על ידי הוועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית של משרד הבריאות. אי לכך, בשירות הפסיכולוגי חינוכי מועסקים גם פסיכולוגים מתמחים שאותם מדריכים פסיכולוגים מומחים של השירות.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

8.2 בשירות הפסיכולוגי חינוכי קולטים סטודנטים מאוניברסיטת בר אילן, ממכללת פרס וכן סטודנטים העושים הסבה מקצועית מתחום אחר לתחום הפסיכולוגיה החינוכית לתקופה מוגבלת של שנה – שנתיים לצורך עבודת פרקטיקום במסגרת לימודיהם.

מומחים - מדריכים

8.3 בשירות הפסיכולוגי חינוכי מועסקים חמישה מדריכים (לא כולל מנהלת השירות הפסיכולוגי שבפועל אינה פנויה למשימת ההדרכה).

8.4 המדריכים נותנים הדרכה הן לפסיכולוגים מתמחים והן לפסיכולוגים מומחים.

8.5 ההכשרה להסמכה להדרכה באה לידי ביטוי בהדרכה במשך שנתיים על ההדרכה וכן בהשתתפות בקורסים של השירות הפסיכולוגי ייעוצי לנושא זה.

8.6 סגנית מנהלת השירות הפסיכולוגי אחראית על תחום ההדרכה והכשרת המתמחים שבו חלו שינויים משמעותיים בשנים האחרונות. כיום, קיימת הקפדה בשירות הפסיכולוגי חינוכי על תחום זה.

8.7 תהליך ההדרכה הפך לתהליך מובנה, על פיו יכול הפסיכולוג לבחור להתמקד בעריכת אבחונים או במתן טיפולים פסיכולוגיים. בנוסף, הפסיכולוגים מקבלים הדרכה בתחום הטיפול בקבוצות.

8.8 נושא הטיפול התרחב בעקבות השינוי בחוק הפסיכולוגים מלפני מספר שנים, לפיו, גם פסיכולוגים חינוכיים (ולא רק פסיכולוגים קליניים) יכולים להעניק טיפול פסיכולוגי. דוגמה לכך ניתן לראות בפרויקט "צבעים", בו קיימים אלמנטים של עבודה פסיכולוגית קלינית, קרי, טיפולית.

8.9 לדברי סגנית מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי, מומלץ להרחיב את התחום הטיפולי לסוגים נוספים של בעיות פסיכולוגיות שאיתן מתמודדים הפסיכולוגים החינוכיים במוסדות החינוך, כדוגמת: בעיות אכילה, בעיות למידה, בעיות רגשיות וכו'.

8.10 בשירות הפסיכולוגי חדר טיפולים אחד המיועד למטרה זו ועוד שני חדרים המשמשים כמשרדים של הפסיכולוגים, אולם, משתמשים בהם גם לצורך טיפול. הרחבת נושא הטיפול צריכה להיעשות בד בבד עם יצירת פתרון גם לחדרי טיפול נאותים.

8.11 בנוסף, יש להקצות תקציב להכשרת המטפלים בתחומים השונים ולמתן הטיפולים השוטפים.

מומחים

8.12 בעת הביקורת הועסקו בשירות הפסיכולוגי 13 פסיכולוגים מומחים במשרות חלקיות, מלבד הפסיכולוגים המדריכים.

מתמחים

- 8.13 בשירות הפסיכולוגי מועסקים גם פסיכולוגים המוגדרים כמתמחים, וזאת במסגרת חובתם הלימודית להתמחות. פסיכולוגים אלו זקוקים להדרכה והנחייה מהפסיכולוגים המומחים.
- 8.14 בעת הביקורת הועסקו בשירות הפסיכולוגי 24 פסיכולוגים מתמחים במשרות חלקיות. פסיכולוגים אלו מהווים למעלה ממחצית הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי.
- 8.15 פסיכולוגים אלו מקבלים הדרכה פרטנית מהפסיכולוגים המומחים בהיקף של שעה וחצי בכל שבוע. בנוסף, ניתנת להם גם הדרכה קבוצתית בהיקף של שעה וחצי אחת לשבועיים. זאת, על פי דרישות מועצת הפסיכולוגים של משרד הבריאות.
- 8.16 הפסיכולוגים המתמחים משתתפים בישיבות הצוות המקצועיות הנערכות בהרכבים שונים אחת לשבועיים. פגישות אלו נמשכות שעתיים.
- 8.17 בנוסף, מחוייבים הפסיכולוגים המתמחים בלימודי חובה במדרשה לפסיכולוגיה חינוכית מטעם שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי במשרד החינוך), במשך שעתיים, אחת לשבועיים.

9. הכשרה מקצועית

- 9.1 תכנית הפיתוח המקצועי וההכשרה בעבודה של מערך הפסיכולוגים החינוכיים העובדים בשירות הפסיכולוגי חינוכי מתקצבת ומפוקחת מקצועית על ידי אגף פסיכולוגיה בשירות הפסיכולוגי ייעוצי.
- 9.2 חוזר מנכ"ל משרד החינוך מדגיש כי "השירות הפסיכולוגי חינוכי כגוף מקצועי ציבורי אחראי להכשרתם המקצועית של הפסיכולוגים החינוכיים ולפיקוח על עבודתם."
- 9.3 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי אחראית לקיומם של מנגנוני הכשרה, השתלמות והדרכה מקצועיים.
- 9.4 הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי משתתפים בהשתלמויות שונות ומגוונות במהלך עבודתם.
- 9.5 בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מפתחים סוגי הכשרות ייחודיות לנושאים ספציפיים, כגון: טיפול באובדנות, טיפול בטראומה וכו', הדורשות הכשרה נוספת לשעות ההדרכה השוטפות.
- 9.6 הביקורת התרשמה כי בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מקפידים על עומק ואיכות ההכשרות המקצועיות הניתנות במסגרתו, מה עוד שחלק מהמתמחים המגיעים לשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים לא סיימו מגמה פסיכולוגית חינוכית (אלא מגמות אחרות), וקיים צורך בהשקעה ממושכת יותר בהכשרתם.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

9.7 הביקורת בדקה ומצאה כי בתקציב השנתי של השירות הפסיכולוגי חינוכי קיימת מסגרת תקציבית המיועדת למטרה זו. סך ההוצאה הסתכמה בשלוש השנים האחרונות (2013-2015), בממוצע בכ- 150,000 ש"ח לשנה.

9.8 חלק מההשתלמויות נערכות בשירות הפסיכולוגי חינוכי עצמו, וחלקן מחוצה לו במסגרות אקדמאיות.

9.9 בשנת תשנ"ו, הנושא המרכזי ללמידה היה: הנושא המערכתי: תאוריות וגישות.

9.10 מנהלת השירות הפסיכולוגי העבירה בתום הביקורת תכנית הדרכה לשנת הלימודים תשע"ז:

9.11 תכנית הדרכה לתשע"ז

נושא ההדרכה	סטטוס מודרכים	הדרכה קבוצתית - מספר משתתפים
פסיכולוגים חדשים	מתמחים וטרום	4
הדרכה על טיפול – מתחילים	מתמחים	4
הדרכה על טיפול – שלב ביניים	מתמחים	4
הדרכה על טיפול-מתקדמים	מתמחים	5
מניעת אובדנות	מתמחים+ מומחים	7
מניעת אובדנות	מומחים	6
מיומנויות חברתיות	מתמחים	4
מיומנויות חברתיות	מתמחים	4
הדרכה שוטפת + הדרכה על הדרכה	מתמחים ומומחים	3
הדרכת מדריכים	מדריכים	5
הדרכת סטודנטים	סטודנטים	מקווים ל-4

פרק ב' : ניהול כוח האדם

1. כללי

- 1.1 הכשרתם האקדמית והמעשית של הפסיכולוגים החינוכיים מקנה להם את היכולת המקצועית לספק שירותים פסיכולוגיים הכוללים: הערכה, התערבות, מניעה, קידום בריאות ופיתוח תכניות לטובת הציבור הצורך שירותים אלו.
- 1.2 בשירות הפסיכולוגי מועסקים 45 עובדים, מהם 43 פסיכולוגים בהיקפי משרות המסתכמים ב-25 משרות מלאות ו-2 מזכירות בהיקף של משרה וחצי.
- 1.3 כול העובדים המועסקים בשירות הפסיכולוגי חינוכי הינם עובדי העירייה.

2. מבנה ארגוני

- 2.1 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי עומדת בראש היחידה ולה סגנית אחת.
- 2.2 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי מסרה לביקורת כי קיימת פסיכולוגית מומחית בכירה נוספת המועסקת במשרה מלאה, שבפועל מבצעת משימות ניהול רבות ומן הראוי היה למנות גם אותה כסגנית.
- 2.3 יש לציין כי לאור הגידול הניכר בהיקף הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי בשנים האחרונות, הבא לידי ביטוי גם בגידול היקף משרות הפסיכולוגים, ניתן לומר כי היקף המשרות המנהליות אינו מהווה מענה הולם לצרכים.
- 2.4 עם זאת, התרשמה הביקורת מגישתה של מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בחלוקת סמכויות ואחריות לפסיכולוגים והגדרתם כרכזים בתחומים מוגדרים, ובכך העצמתם כבעלי תפקידים בשירות הפסיכולוגי חינוכי.
- 2.5 להלן פירוט תחומי הפעילות של רכזים אלו:
 - 2.5.1 רכזת גני החינוך המיוחד.
 - 2.5.2 רכזת החינוך המיוחד והשירות הפסיכולוגי המורחב.
 - 2.5.3 רכזת ועדות השמה – בתי ספר על יסודיים.
 - 2.5.4 רכזת ועדות השמה – הגיל הרך ועודות השילוב.
 - 2.5.5 רכזת טיפול פרטני ומערכת – פגיעות מיניות.
 - 2.5.6 רכזת פניות לפסיכיאטר.
 - 2.5.7 רכזת תכנית צבעים – 2 פסיכולוגיות.
 - 2.5.8 רכזת התערבויות בחירום.
 - 2.5.9 רכזת התוכנית הארצית למניעת אובדנות.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

2.5.10 רכזת ומדריכת פרקטיקום לסטודנטים.

2.5.11 אחראית השירות הפסיכולוגי החינוכי לגני הטרומ חובה.

2.6 כול אחת מהרכזות הללו פועלת גם במוסדות החינוך הנמצאים תחת אחריותה, בהתאם לפריסה ולשיבוץ במוסדות החינוך שנערכו לכלל הפסיכולוגים, ובנוסף, מרכזות את תחום אחריותה כמפורט לעיל.

3. היקפי המשרות

3.1 מרבית הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי מועסקים בהיקפי משרה, הנמוכים ממשרה מלאה – 100%.

3.2 להלן התפלגות מספר הפסיכולוגים לפי אחוזי משרה:

3.2.1 שני פסיכולוגים בלבד מועסקים בהיקף של 100% משרה (מנהלת השירות הפסיכולוגי החינוכי ורכזת החינוך המיוחד והשירות הפסיכולוגי המורחב).

3.2.2 פסיכולוג אחד מועסק בהיקף של 80% משרה.

3.2.3 3 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 75% משרה.

3.2.4 2 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 70% משרה.

3.2.5 3 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 65% משרה.

3.2.6 5 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 60% משרה.

3.2.7 27 פסיכולוגים מועסקים בהיקף של 50% משרה.

3.3 סך כול היקפי משרות הפסיכולוגים מסתכם ב- 25 משרות מלאות, עליהם מקבלת העירייה מימון ממשרד החינוך בשיעור של 68%.

3.4 להלן התפלגות מספר המזכירות לפי אחוזי משרה:

3.4.1 מזכירה אחת בהיקף של 100% משרה.

3.4.2 מזכירה שנייה בהיקף של 50% משרה.

3.5 מהנתונים על היקפי המשרות בהם מועסקים הפסיכולוגים עולה כי 27 מתוך 43 פסיכולוגים, קרי, למעלה מ-60%, מועסקים ב-50% משרה בלבד.

3.6 קיים גרעין יציב של פסיכולוגים מומחים ומתמחים בשירות הפסיכולוגי חינוכי, אולם, יש לציין כי באופן יחסי קיימות יציאות לחופשת לידה רבות של הפסיכולוגיות המועסקות בשירות הפסיכולוגי חינוכי בשל העובדה כי מדובר בכוח אדם צעיר. לדוגמה, מחודש מאי 2016 ועד חודש מאי 2017, נספרו 14 חופשות לידה שהתקיימו ושצפויות להתקיים. תופעות אלו מחייבות היערכות מחודשת של השירות הפסיכולוגי חינוכי לקליטת כוח אדם והכשרתו.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

3.7 יש לציין כי חלק מהפסיכולוגים המתקבלים לעבודה בשירות הפסיכולוגי חינוכי אינם מיומנים ולוקח זמן להכשירם.

4. מזכירות השירות הפסיכולוגי

4.1 צוות המזכירות בשירות הפסיכולוגי חינוכי מונה שתי מזכירות בלבד, האחת בהיקף של 100% משרה, והשנייה בהיקף של 50% משרה.

4.2 למרות הגידול בהיקף הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי ובמספר הפסיכולוגים המועסקים בשירות, תקן עובדי המזכירות נשאר ללא שינוי, ואינו תואם את הצרכים.

4.3 מזכירות השירות הפסיכולוגי חינוכי נותנות מענה אדמיניסטרטיבי לכלל הפסיכולוגים. עליהן להשיב לשיחות הטלפון הרבות המגיעות הן מגורמים שאיתם עובד השירות הפסיכולוגי חינוכי (העירייה – אגף החינוך ואגף הרווחה, משרד החינוך, מנהלי מוסדות חינוך, צוותי הוראה, הורים ועוד), והן מציבור הלקוחות. עליהן להעניק שירות לציבור המגיע לשירות הפסיכולוגי חינוכי אם בתיאום מראש ואם לא, לנהל את גביית הכספים המתקבלים עבור השירות הפסיכולוגי המורחב, לטפל בדואר הנכנס והיוצא, ובנוסף לתייק ולתעד מסמכים של המטופלים.

4.4 יש לציין כי הפעילות של השירות הפסיכולוגי חינוכי מתפרשת על כול ימות השבוע (כולל יום שישי), ובנוסף, מסתיימת בשעות הערב. אי לכך, חלק ניכר מהפעילות מתקיימת ללא נוכחות של מזכירה.

5. תקנים למשרות הפסיכולוגים

5.1 משרד החינוך מקצה תקנים לפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי ומממן 68% מעלות כול תקן שהוקצה על ידו.

5.2 המפתח להקצאת התקנים מתייחס למספר התלמידים הלומדים במסגרות החינוך בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד על פי שכבות גיל וסוגי המסגרות.

5.3 הקצאת תקני הפסיכולוגים על פי מדיניות משרד החינוך היא לגילאי 5-15 לתלמידים במסגרות החינוך הרגיל ולגילאי 3-21 לתלמידים בחינוך המיוחד, זאת למרות השאיפה המקצועית לספק שירותים מגיל 3 שנים עד גיל 18 שנים.

5.4 על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך תש"ע 8 (א) "מתווה השירות הפסיכולוגי- חינוכי", מתאריך 7.4.2010, מפתח הקצאת התקנים לשפ"חים ע"י משרד החינוך הוא:

5.4.1 תקן אחד ל- 500 ילדים בגיל הגן וכיתות א' (3-6).

5.4.2 תקן אחד ל- 1,000 תלמידים בכיתות ב' - י"ב.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

- 5.4.3 תקן אחד ל- 300 תלמידים בחינוך המיוחד (כולל: בתי ספר לחינוך מיוחד, כיתות חינוך מיוחד במסגרות חינוך רגילות, גני ילדים של החינוך המיוחד ותלמידים זכאי שילוב הלומדים בחינוך הרגיל בבתי הספר ובגני הילדים).
- 5.5 על פי משרד החינוך, המפתח הנ"ל מאפשר עבודה פסיכולוגית מיטבית ונקבע על בסיס השקלול של הממדים הבאים:
- 5.5.1 יחס סביר בין צורכי האוכלוסייה ובין המשאבים הציבוריים.
- 5.5.2 הבחנה בין צורכי החינוך הרגיל והחינוך המיוחד.
- 5.5.3 צרכים התפתחותיים שונים ברצף הגיל.
- 5.6 בהמשך לקביעת מפתח הקצאת התקנים הנ"ל, קובע משרד החינוך: "ידוע כי קיים פער בין הגדרת התקן לבין צורכי השדה. כל הקצאה חדשה של תקנים תשאף לתיקוני פערים במידת האפשר. בשלב זה ישמש מפתח התקינה כמפתח עבודה מומלץ בכפיפות למגבלות התקציב".
- 5.7 בסמכותו ובאחריותו של הפסיכולוג הראשי ו/או המחוזי להפעיל שיקול דעת בעת הקצאת התקנים ולתת עדיפות זמנית לאוכלוסיות ולקהילות בסיכון או במשבר (כגון: עולים חדשים ובעלי מצוקות חירום ביטחוני או מצוקות כלכליות ועוד).
- 5.8 הביקורת סבורה כי על-פי המאפיינים בבת ים (אחוז גבוה של העולים החדשים מקרב האוכלוסייה, אוכלוסייה במצב סוציו אקונומי נמוך ועוד), יש מקום להגדלת התקן המומלץ.

6. אחוז הכיסוי של מתן שירותי הפסיכולוגיה החינוכית בעיר

- 6.1 כאמור לעיל, מצבת הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מונה 43 פסיכולוגים, כולל מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי בהיקף של 25 משרות. בשנת הלימודים תשע"ז גדל מספרם ל-26.1 משרות.
- 6.2 הביקורת בחנה מהו אחוז הכיסוי של מתן שירותי הפסיכולוגיה החינוכית בבת ים, וזאת בהתבסס על מצבת הילדים/התלמידים בכול אחת ממסגרות הלימוד השונות, התקינה הנדרשת/המומלצת בכול מסגרת, ומספר משרות הפסיכולוגים בפועל.
- 6.3 לשם כך, ריכזה הביקורת את הנתונים הרלוונטיים מאגף החינוך ומהשירות הפסיכולוגי חינוכי לפי שנות הלימודים, והציגה אותם בטבלאות הבאות.

חישוב התקנים

6.4 הביקורת בדקה את מספר התקנים של משרד החינוך האמורים להיות בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים, בהתאם למפתח התקינה המפורט לעיל. להלן בטבלאות:

שנת תשע"ד

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.65	3,324	ילדי גנים
2,49	1,246	כיתות א'
9.14	4,570	סה"כ
6.68	6,687	כיתות ב' - ו'
6.61	6,618	כיתות ז'-י"ב
13.30	13,305	סה"כ
0.93	279	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.84	253	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.01	305	כיתות ז'-י"ב - חינוך מיוחד
2.79	837	סה"כ
25.23	18,712	סה"כ כללי

שנת תשע"ה

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.84	3,421	ילדי גנים
2.62	1,311	כיתות א'
9.46	4,732	סה"כ
6.63	6,634	כיתות ב' - ו'
6.73	6,734	כיתות ז'-י"ב
13.36	13,368	סה"כ
1.05	315	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.87	261	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.19	357	כיתות ז'-י"ב - חינוך מיוחד
3.11	933	סה"כ
25.93	19,033	סה"כ כללי

שנת תשע"ו

מספר התקנים לפי המפתח	מספר התלמידים	סוג האוכלוסייה
6.63	3,316	ילדי גנים
2.52	1,261	כיתות א'
9.15	4,577	סה"כ
5.94	5,946	כיתות ב' – ו'
6.70	6,707	כיתות ז'-יב'
12.65	12,653	סה"כ
1.10	332	ילדי גנים - חינוך מיוחד
0.95	286	כיתות א'-ו' - חינוך מיוחד
1.02	307	כיתות ז'-י"ב- חינוך מיוחד
3.08	925	סה"כ
24.88	18,155	סה"כ כללי

הערה : המספרים בטבלאות כוללים את ילדי השילוב.

6.5 הנתונים בטבלאות משקפים תמונה יחסית דומה בשלוש השנים שנבדקו בנוגע למספר התקנים שאמורים להיות בשירות הפסיכולוגי חינוכי. הפער הקיים בין השנים תשע"ה ותשע"ו מסתכם במשרה אחת פחות.

6.6 חישוב "אחוז הכיסוי" מתבצע על ידי חלוקת סך משרות הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי חינוכי במספר התקנים המחושב בהתאם למפתח התקינה של משרד החינוך, כפול מאה.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

6.7 על פי הנתונים המוצגים בטבלה לעיל, התקן לשנת הלימודים תשע"ו היה אמור להסתכם ב- 25 משרות, ובפועל קיימות 25 משרות, כך שלכאורה לא קיים פער בין התקן שהשירות הפסיכולוגי אמור לקבל על פי נתוני הילדים/התלמידים הלומדים בבת ים ובין התקן שמשרד החינוך אישר.

6.8 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי הציגה בפני הביקורת מסמך מעודכן לשנת תשע"ו של משרד החינוך לפיו, מספרי הילדים/התלמידים הלומדים בבת ים גבוהים יותר מהנתונים שריכזה הביקורת מאגף החינוך, ולכן התקן המגיע על פי נתוני משרד החינוך מסתכם ב- 28.44 משרות. בפועל אישר משרד החינוך 26 משרות בלבד, כך שהשירות הפסיכולוגי חינוכי פועל ב- 89% בלבד מהתקינה שמגיעה לו.

6.9 להלן הנתונים המספריים על התלמידים הלומדים בבת ים כפי שהוצגו על ידי משרד החינוך לשנת תשע"ו, נכון לחודש מאי 2016:

מספרם	אוכלוסיית הילדים/התלמידים
5,455	חינוך רגיל- ילדי הגנים וכיתות א'
14,516	חינוך רגיל - תלמידי כיתות ב'-י"ב
190	חינוך מיוחד - ילדי גן
713	חינוך מיוחד - כיתות א'-י"ד

6.10 אכן, על פי נתונים אלו תקן הפסיכולוגים הרצוי הוא 28.44.

6.11 תקציבי העירייה לשירות הפסיכולוגי

6.12 בנוסף לתקנים של הפסיכולוגים, המאושרים על ידי משרד החינוך (שפ"י), קיימים תקציבי עירייה נוספים ממקורותיה או/ו ממקורות חיצוניים (עמותות וקרנות), המממנים את פעילותם של הפסיכולוגים, הן בדרך של שעות פסיכולוג למוסדות החינוך שאין בהם פסיכולוג, כגון: חטיבות עליונות בבתי הספר העל יסודיים, והן בדרך של מימון פעולות המבוצעות על ידי הפסיכולוגים, כגון: הערכות ואבחונים, הדרכה בקבוצות ועוד.

6.13 תוספות תקציביות אלו באות לידי ביטוי בתשלומי שכר שעתיים באמצעות השירות הפסיכולוגי המשלים (ראה פירוט בפרק ד').

6.14 להלן פירוט התוספות התקציביות:

6.14.1 תלמידי בתי הספר העל יסודיים הלומדים בכיתות י'-י"ב

סך התקציב בא לידי ביטוי בחמש שעות שבועיות לכול בית ספר, המשולמות כשכר עבודה (100 ש"ח לשעת עבודה), והממומנות מתקציב "פרויקטים עירוניים". עם זאת, נעשתה חלוקה בלתי שיוויונית בין בתי הספר לפי שיקול דעתו של סמנכ"ל קהילה.

6.14.2 פרויקט "צבעים"

סך התקציב בא לידי ביטוי בתשלום שעות טיפול לילד ולמשפחתו/ליווי למנהלת הגן, המשולמות כשכר עבודה (220 ש"ח לשעת עבודה) והממומנות מתקציב "פרויקטים עירוניים". סך הכול 20 שעות לילד ולמשפחתו. בשנת תשע"ו השתתפו כ-20 משפחות בתכנית זו.

אבחון לתלמידי כיתות ו' הלומדים בחינוך המיוחד

סך התקציב בא לידי ביטוי בעריכת אבחונים לתלמידים בתקציב כולל של 40,000 ש"ח, המשולמים על פי תעריף של 850 ש"ח לאבחון, והממומנים מתקציב "פרויקטים עירוניים". תעריף זה נמוך מתעריפי השירות הפסיכולוגי המורחב על מנת לבצע כמה שיותר אבחונים במסגרת תקציבית זו.

הנחיית קבוצות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של 14,000 ש"ח לקבוצה (שכר לשני פסיכולוגים מנחים), ובסך הכול בשנת 2014 פעלו 5 קבוצות למשך 12 מפגשים. תקציב זה מסתמך על תקציב משרד החינוך לנושא זה. בנוסף, נערכו קבוצות בבתי הספר במימון העירייה מתקציב "פרויקטים עירוניים". בשנת הלימודים תשע"ה פעלו קבוצות אלו במימון התכנית הלאומית.

6.14.3 בית הספר מסילות לחינוך מיוחד

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של 3 שעות שבועיות לפסיכולוג. זאת, עקב כניסת העמותה לילדים בסיכון לבית ספר זה בשנה האחרונה, ולמעשה, היעדר צורך מובחן בפסיכולוג מהשירות הפסיכולוגי חינוכי. אולם, לאור דרישת המערכת למתן שירות פסיכולוגי בכול זאת, אושרו שעות אלו.

6.14.4 התאמת דרכי טיפול

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של ילדים שעניינם נדון באגף הרווחה (ועדות החלטה) ויש צורך בהערכה/אבחון בתהליך זה.

6.14.5 התאמת דרכי אבחנות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של ילדים שהוריהם אינם מסוגלים לממן את עלות ההערכה/אבחון בשל מצבם הסוציו אקונומי. ההחלטות מתקבלות במסגרת ועדת ההנחות של אגף החינוך.

6.14.6 פרויקט ויצמן

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון אבחונים וטיפולים לילדים הלומדים במסגרת פרויקט ויצמן (כספי תרומה מיוחדת).

6.14.7 פרויקט מעגן

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של שעות פסיכולוג בגני הילדים בשכבת גיל שלוש-ארבע (קדם חובה). המימון נשען על תקציב התכנית הלאומית לנושא זה.

6.14.8 פגיעות מיניות

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון טיפולים באמצעות פסיכולוג לילדים שהוועדה המקצועית העירונית מצאה אותם מתאימים. המימון נשען על תקציב משרד החינוך לנושא זה.

6.14.9 טיפולים

סך התקציב בא לידי ביטוי במימון של טיפולים לילדים במקרים מיוחדים/אירועים חריגים/חירום.

7. חלוקת שעות העבודה לתחומי עיסוק

7.1 הפעלת השירות הפסיכולוגי חינוכי כוללת את שני הרכיבים הבאים :

7.1.1 מתן שירות למוסדות החינוך (לפי תכנית העבודה ועל בסיס רמת השירות).

7.1.2 ניהול השירות הפסיכולוגי חינוכי, השתתפות בישיבות צוות ובמשימות השירות הפסיכולוגי חינוכי, הדרכה והתמקצעות, פעולות ייחודיות ברמה יישובית ופעילות אדמיניסטרטיבית.

7.2 הביקורת סבורה כי לצורך רכיב הניהול, על מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי להקצות כ- 20% מסך שעות התקן הכלליות של השירות הפסיכולוגי חינוכי לניהול, להפעלה ולפיתוח מקצועי של כלל סגל השירות הפסיכולוגי חינוכי, ובכלל זה הכשרת המתמחים.

7.3 השירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים הינו באופן יחסי גדול מאוד, הן מבחינת היקפי הפעילות והן מבחינת היקף כוח האדם, ולפיכך יש צורך כאמור לעיל בתיגבור השדרה הניהולית, וקיים צורך בשעות ניהול.

8. הדרכה - התמחות בפסיכולוגיה חינוכית

8.1 השירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מהווה "מוסד מוכר להתמחות בפסיכולוגיה חינוכית" כאשר הוא מוכר על ידי הוועדה המקצועית לפסיכולוגיה חינוכית של משרד הבריאות. אי לכך, בשירות הפסיכולוגי חינוכי מועסקים גם פסיכולוגים מתמחים שאותם מדריכים פסיכולוגים מומחים של השירות.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

8.2 בשירות הפסיכולוגי חינוכי קולטים סטודנטים מאוניברסיטת בר אילן, ממכללת פרס וכן סטודנטים העושים הסבה מקצועית מתחום אחר לתחום הפסיכולוגיה החינוכית לתקופה מוגבלת של שנה – שנתיים לצורך עבודת פרקטיקום במסגרת לימודיהם.

מומחים - מדריכים

8.3 בשירות הפסיכולוגי חינוכי מועסקים חמישה מדריכים (לא כולל מנהלת השירות הפסיכולוגי שבפועל אינה פנויה למשימת ההדרכה).

8.4 המדריכים נותנים הדרכה הן לפסיכולוגים מתמחים והן לפסיכולוגים מומחים.

8.5 ההכשרה להסמכה להדרכה באה לידי ביטוי בהדרכה במשך שנתיים על ההדרכה וכן בהשתתפות בקורסים של השירות הפסיכולוגי ייעוצי לנושא זה.

8.6 סגנית מנהלת השירות הפסיכולוגי אחראית על תחום ההדרכה והכשרת המתמחים שבו חלו שינויים משמעותיים בשנים האחרונות. כיום, קיימת הקפדה בשירות הפסיכולוגי חינוכי על תחום זה.

8.7 תהליך ההדרכה הפך לתהליך מובנה, על פיו יכול הפסיכולוג לבחור להתמקד בעריכת אבחונים או במתן טיפולים פסיכולוגיים. בנוסף, הפסיכולוגים מקבלים הדרכה בתחום הטיפול בקבוצות.

8.8 נושא הטיפול התרחב בעקבות השינוי בחוק הפסיכולוגים מלפני מספר שנים, לפיו, גם פסיכולוגים חינוכיים (ולא רק פסיכולוגים קליניים) יכולים להעניק טיפול פסיכולוגי. דוגמה לכך ניתן לראות בפרויקט "צבעים", בו קיימים אלמנטים של עבודה פסיכולוגית קלינית, קרי, טיפולית.

8.9 לדברי סגנית מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי, מומלץ להרחיב את התחום הטיפולי לסוגים נוספים של בעיות פסיכולוגיות שאיתן מתמודדים הפסיכולוגים החינוכיים במוסדות החינוך, כדוגמת: בעיות אכילה, בעיות למידה, בעיות רגשיות וכו'.

8.10 בשירות הפסיכולוגי חדר טיפולים אחד המיועד למטרה זו ועוד שני חדרים המשמשים כמשרדים של הפסיכולוגים, אולם, משתמשים בהם גם לצורך טיפול. הרחבת נושא הטיפול צריכה להיעשות בד בבד עם יצירת פתרון גם לחדרי טיפול נאותים.

8.11 בנוסף, יש להקצות תקציב להכשרת המטפלים בתחומים השונים ולמתן הטיפולים השוטפים.

מומחים

8.12 בעת הביקורת הועסקו בשירות הפסיכולוגי 13 פסיכולוגים מומחים במשרות חלקיות, מלבד הפסיכולוגים המדריכים.

מתמחים

- 8.13 בשירות הפסיכולוגי מועסקים גם פסיכולוגים המוגדרים כמתמחים, וזאת במסגרת חובתם הלימודית להתמחות. פסיכולוגים אלו זקוקים להדרכה והנחייה מהפסיכולוגים המומחים.
- 8.14 בעת הביקורת הועסקו בשירות הפסיכולוגי 24 פסיכולוגים מתמחים במשרות חלקיות. פסיכולוגים אלו מהווים למעלה ממחצית הפסיכולוגים המועסקים בשירות הפסיכולוגי.
- 8.15 פסיכולוגים אלו מקבלים הדרכה פרטנית מהפסיכולוגים המומחים בהיקף של שעה וחצי בכל שבוע. בנוסף, ניתנת להם גם הדרכה קבוצתית בהיקף של שעה וחצי אחת לשבועיים. זאת, על פי דרישות מועצת הפסיכולוגים של משרד הבריאות.
- 8.16 הפסיכולוגים המתמחים משתתפים בישיבות הצוות המקצועיות הנערכות בהרכבים שונים אחת לשבועיים. פגישות אלו נמשכות שעתיים.
- 8.17 בנוסף, מחוייבים הפסיכולוגים המתמחים בלימודי חובה במדרשה לפסיכולוגיה חינוכית מטעם שפ"י (שירות פסיכולוגי ייעוצי במשרד החינוך), במשך שעתיים, אחת לשבועיים.

9. הכשרה מקצועית

- 9.1 תכנית הפיתוח המקצועי וההכשרה בעבודה של מערך הפסיכולוגים החינוכיים העובדים בשירות הפסיכולוגי חינוכי מתקצבת ומפוקחת מקצועית על ידי אגף פסיכולוגיה בשירות הפסיכולוגי ייעוצי.
- 9.2 חוזר מנכ"ל משרד החינוך מדגיש כי "השירות הפסיכולוגי חינוכי כגוף מקצועי ציבורי אחראי להכשרתם המקצועית של הפסיכולוגים החינוכיים ולפיקוח על עבודתם."
- 9.3 מנהלת השירות הפסיכולוגי חינוכי אחראית לקיומם של מנגנוני הכשרה, השתלמות והדרכה מקצועיים.
- 9.4 הפסיכולוגים בשירות הפסיכולוגי חינוכי משתתפים בהשתלמויות שונות ומגוונות במהלך עבודתם.
- 9.5 בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מפתחים סוגי הכשרות ייחודיות לנושאים ספציפיים, כגון: טיפול באובדנות, טיפול בטראומה וכו', הדורשות הכשרה נוספת לשעות ההדרכה השוטפות.
- 9.6 הביקורת התרשמה כי בשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים מקפידים על עומק ואיכות ההכשרות המקצועיות הניתנות במסגרתו, מה עוד שחלק מהמתמחים המגיעים לשירות הפסיכולוגי חינוכי בבת ים לא סיימו מגמה פסיכולוגית חינוכית (אלא מגמות אחרות), וקיים צורך בהשקעה ממושכת יותר בהכשרתם.

השירות הפסיכולוגי חינוכי

9.7 הביקורת בדקה ומצאה כי בתקציב השנתי של השירות הפסיכולוגי חינוכי קיימת מסגרת תקציבית המיועדת למטרה זו. סך ההוצאה הסתכמה בשלוש השנים האחרונות (2013-2015), בממוצע בכ- 150,000 ש"ח לשנה.

9.8 חלק מההשתלמויות נערכות בשירות הפסיכולוגי חינוכי עצמו, וחלקן מחוצה לו במסגרות אקדמאיות.

9.9 בשנת תשנ"ו, הנושא המרכזי ללמידה היה: הנושא המערכתי: תאוריות וגישות.

9.10 מנהלת השירות הפסיכולוגי העבירה בתום הביקורת תכנית הדרכה לשנת הלימודים תשע"ז:

9.11 תכנית הדרכה לתשע"ז

נושא ההדרכה	סטטוס מודרכים	הדרכה קבוצתית - מספר משתתפים
פסיכולוגים חדשים	מתמחים וטרום	4
הדרכה על טיפול – מתחילים	מתמחים	4
הדרכה על טיפול – שלב ביניים	מתמחים	4
הדרכה על טיפול-מתקדמים	מתמחים	5
מניעת אובדנות	מתמחים+ מומחים	7
מניעת אובדנות	מומחים	6
מיומנויות חברתיות	מתמחים	4
מיומנויות חברתיות	מתמחים	4
הדרכה שוטפת + הדרכה על הדרכה	מתמחים ומומחים	3
הדרכת מדריכים	מדריכים	5
הדרכת סטודנטים	סטודנטים	מקווים ל-4

